

Tiina Wallin

ISOISO -TAITOJA ETSIMÄSSÄ

Koulutusmateriaali Lauttasaaren seurakunnalle

Opinnäytetyö

CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU

Yhteisöpedagogi (AMK), kirkon nuorisotyö

Joulukuu 2017

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Joulukuu 2017	Tekijä/tekijät Tiina Wallin
Koulutusohjelma Yhteisöpedagogi (AMK), kirkon nuorisotyö		
Työn nimi ISOISO -TAITOJA ETSIMÄSSÄ. Koulutusmateriaali Lauttasaaren seurakunnalle		
Työn ohjaaja KM Sari Virkkala	Sivumäärä 26 + 1	
Työelämäohjaaja Nuorisotyönohjaaja Varpu Koivunen, Lauttasaaren seurakunta		
<p>Opinnäytetyössä rakennettiin materiaali, jonka avulla voidaan kouluttaa isosten isosia eli apuohjaajia. Opinnäytetyön hankkeistajana toimi Lauttasaaren seurakunta. Opinnäytetyössä kehittämistehtävinä olivat isoiso -koulutuksen suunnitteleminen ja isoiso -koulutusmateriaalin kehittäminen. Teoriaosuudessa käsiteltiin erilaisia oppimistyyliä, rippikoulua ja isokoulutusta sekä isoiso -koulutuksen rakentamista. "Isoiso -taitoja etsimässä" -koulutusmateriaalissa on neljä kokonaisuutta, joissa käsitellään isosien roolia leirillä, ohjelman suunnittelua ja toteutusta, EA -taitoja sekä yövahti -taitoja.</p> <p>Koulutusmateriaali rakennettiin nuorten ideoiden pohjalta. Koulutusmateriaali toteutui suunnitelmien mukaan ja palaute ensimmäisestä koulutuskerrasta oli hyvää. Laaditun materiaalin koettiin toimivaksi ja sopivan toiminnalliseksi. Materiaalissa on otettu huomioon toiminnallisuus ja yhdessä tekeminen.</p>		

Asiasanat isoiso -koulutus, isonen, nuori, oppimistyyli, rippikoulu
---

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date December 2017	Author Tiina Wallin
Degree programme Bachelor of Humanities, Community Educator		
Name of thesis ISOISO -SEARCHING FOR SKILLS. Training material for the Lauttasaari parish.		
Instructor M.Ed Sari Virkkala	Pages 26 + 1	
Supervisor Youth worker Varpu Koivunen, Lauttasaari parish		
<p>In The thesis a material package was compiled to train young confirmed volunteers to be assistant youth leaders. The project was commissioned by Lauttasaari parish. The development tasks of this thesis were to design the Isoiso-training and to develop the training material. The theoretical part discusses a variety of learning styles, confirmation school, the training of young confirmed volunteers, and constructing the Isoiso-training. The "Isoiso -taitoja etsimässä" training material has four sections that cover the role of the assistant youth leaders at the camp, program design and implementation, first aid skills and night watch skills.</p> <p>The training material was compiled on the basis of the ideas of the young. The training material was implemented in practice as planned and the feedback on the first training session was good. The material was seen functional and active. The aspects of functionality and working together were taken into account in the material.</p>		

<p>Key words confirmation school, isoiso-training, learning style, young, young confirmed volunteer</p>
--

KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY

Isonen on nuori, joka on käynyt rippikoulun ja on konfirmoitu sekä on saanut isoskoulutuksen. (Peitso, Perkiö, Poropudas, Nieminen 2017, 12-13.)

Isosten isonen on nuori, joka on käynyt rippikoulun ja on konfirmoitu, sekä on käynyt isoskoulutuksen. Isosten isonen eli isoiso on saanut isoiso -koulutuksen ja voi toimia isosten isosena eli apuohjaajana.

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY
SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	1
2 KEHITTÄMISTEHTÄVÄT.....	3
3 ERILAISET OPPIMISTYYLIT.....	4
3.1 Kuva ja musiikki osana oppimista	5
3.2 Kirjoittamalla oppiminen.....	7
3.3 Sosiaalinen oppiminen	9
3.4 Toiminnallinen oppiminen.....	10
4 NUORILLE TOIMINTAA SEURAKUNNASSA.....	13
4.1 Rippikoulutyö.....	13
4.2 Isostoiminta	15
5 ISOISO -KOULUTUS	18
5.1 Koulutuksen suunnittelu	19
5.2 Materiaalin kokoaminen	19
5.3 Koulutusmateriaalin teemat.....	21
5.4 Ensimmäisen koulutuskerran testaaminen	22
6 POHDINTA.....	24
LÄHTEET.....	26
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Mitä rippikoulun jälkeen? Mitä seurakunta tarjoaa nuorelle, joka on rippikoulun jälkeen kiinnostunut olemaan mukana seurakunnan toiminnassa? Mihin tarttua kiinni? Monet seurakunnat tarjoavat rippikoulun jälkeen monenlaista toimintaa, esimerkiksi nuorteniltoja ja isostoimintaa. Isostoiminta on monessa seurakunnassa saanut todella hyvin kannatusta, mutta mitä sitten koulutuksen ja isosuran jälkeen?

Nuoren kasvaessa isosen ikäisestä pois nuoreksi aikuiseksi, ei toimintaa heidän ikäisille paljon enää löydy. Omalla kohdallani rippikoulun jälkeinen nuorisotyö on ollut merkittävässä asemassa, ja olenkin viihtynyt paljon oman seurakunnan nuorisotyön tarjoamassa toiminnassa. Heille, jotka viihtyvät seurakunnan toiminnassa mukana, on tarjottava heitä kiinnostavia asioita. Mahdollisuuksien mukaan on annettava enemmän vastuuta sellaisille nuorille, jotka kykenevät sitä ottamaan lisää. Vastuun antaminen luo nuorelle kuvaa siitä, että häneen luotetaan ja tämän kautta vahvistaa nuoren itsetuntoa ja luottamusta itseensä. Varhaisnuorisotyö ja nuorisotyön toimivuus lujittavat ja vahvistavat nuoren seurakuntayhteyden jatkumista aikuisikään ja siitä eteenpäin.

Lauttasaaren seurakunnalla on kaksi vuotta kestävä isoskoulutus, jossa ensimmäisenä vuonna opetellaan ryhmänohjaamista ja toisena vuonna opetellaan ihmissuhdetaitoja. Isosena toimimisen jälkeen ei ole enää mitään isompaa missä voisi olla mukana. Nuoret itse kaipaavat jotain missä olla mukana. Tämän vuoksi on haluttu kehittää rippikoulun jälkeistä nuorisotyötä tarjoamalla isoiso -koulutusta.

Isoisot tulevat toimimaan ripareilla ohjaajien apuna. Isoiso on isompi linkki ohjaajien ja isosten välillä. Aikaisemmin isoisoille ei ole ollut minkäänlaista koulutusta Lauttasaaren seurakunnassa, vaan heille on vain kerrottu ennen leiriä mitä tulee tapahtumaan. Jotkut ihmiset ovat

luonnostaan johtajajäseniä ja osaavat ottaa ryhmän kuin ryhmän hyvin haltuun. Mutta on kuitenkin heitä, joille johtajan rooli ei tule luonnostaan. Tämän vuoksi on hyvä hieman harjoitella isoiso -roolissa olemista, ennen kuin kyseessä on tositilanne. Tämän opinnäytetyön tarkoitus on kehittää isoiso -koulutukseen materiaali, jonka käytyä nuorella on vahvempi käsitys isoison roolista leireillä. Koulutuksella halutaan antaa nuorille tekemistä ja lisää oppeja isoisona olemiseen.

Käytännönläheisyys, yhdessä tekeminen ja keskusteleminen ovat tärkeitä, sillä näillä tavoilla leirillä ylipäänsä eletään. Teoriassa opittua asiaa on hyvä päästä kokeilemaan ennen oikean tilanteen kohtaamista. Siksi koulutus keskittyy enemmän yhdessä tekemiseen ja keskustellen oppimiseen. Koulutus on teorian kokeilemistä yhdessä ryhmän kanssa ja erilaisten tilanteiden elämistä ennakkoon turvallisen porukan kanssa.

2 KEHITTÄMISTEHTÄVÄT

Opinnäytetyön kehittämistehtäväksi muotoutui isosten isosen eli apuohjaajan rooliin koulut-tavan koulutuksen suunnitteleminen ja luominen. Opinnäytetyön tarkoitus on luoda ja kehit-tää uusi jatkokoulutus nuorille, joilla on takana jo kaksivuotinen isoskoulutus. Nuorilla on koulutuksen jälkeen mahdollisuus toimia isosten isosena rippileireillä.

1. Isoiso -koulutuksen suunnitteleminen
2. Isoiso -koulutusmateriaalin kehittäminen

Aikaisempien kahden vuoden koulutusvuosien päälle rakennetaan kolmas vuosi. Koulutuk-sen on tarkoitus syventää vanhaa ja opettaa uusia taitoja isosten isosena toimimisesta. Koulu-tuksen tarkoitus on myös antaa nuorille mielekästä tekemistä ja pitää heidät mukana seura-kunnan toiminnassa. Opinnäytetyö pitää sisällään isoiso -koulutuksen suunnittelemisen sekä kokonaisen koulutusmateriaalin, jonka pohjalta voidaan kouluttaa isosten isosia.

3 ERILAISET OPPIMISTYYLIT

Oppimistapoja on monenlaisia, ja jokaisella ihmisellä on yksilöllinen oppimistyyli. Monet ihmiset oppivat, kun toinen ihminen luentotyyppisesti opettaa edessä yksin puhuen. Toiset taas oppivat kokemuksen kautta, eli itse tekemällä ja kokemalla. Erilaisia opetusmenetelmiä on paljon erilaisia. Puhumiseen perustuvia työtapoja ovat esimerkiksi luento, haastattelut, sadutus, tarinat ja esitelmät. Kirjoittamiseen perustuvia työtapoja ovat esimerkiksi esseet, käsittekartta, runot, kirjeet ja avoimet lauseet. Kuvan ja musiikin käyttämistä opetuksessa, löytyy tapoja esimerkiksi videot, valmiit kuvat, piirtäminen ja musiikki virikkeenä. Toiminnallisia työtapoja ovat esimerkiksi rastityöskentely, leikit ja pelit, roolit ja tutustumiskäynnit. (Pruuki 2008, 82-146.)

Oppimisen kannalta myös luovuus on tärkeä elementti. Luovuudessa tärkeintä on aika ja kiireettömyys. Luovuus kehittyy iän myötä ja siitä, kuinka paljon saa käyttää omaa luovuutta. (Solatie 2009, 34-35.) Oppimisessa on hyvä antaa oppijalle tilaa ja aikaa. Tämä synnyttää luovuutta oppimisessa ja oppia löytää omattavat oppia. Jokainen ihminen löytää sen oman mieluisan oppimistyylin vain kokeilemalla mikä on hänelle paras tapa oppia. Jotkut saattavat oppia kaikilla eri tyyliillä, mutta joillekin voi passata vain yksi tai kaksi tyyliä.

Oppimistyylejä valitessa on hyvä miettiä mitä halutaan opettaa ja millaisia tavoitteita oppihetkessä on. Mikäli opiskeltava asia on sellaista, mikä on käytännönläheinen asia, on hyvä ottaa sellainen tyyli, millä voidaan myös konkreettisesti tehdä sitä asiaa. Yleensä sellaiset asiat menevät paremmin muistiin tekemällä kuin vain teorian läpikäynnillä sanallisesti. Oppimistyyleistä saattaa löytyä muutama itselle mieluisat tyylit, joita jää vain käyttämään. Tästä syntyy opettajalle oma opetusrutiini. Välillä on kuitenkin hyvä rikkoa omia rajoja ja kokeilla erilaisia tyylejä opettaa. Tämä oppimistyylien vaihtelu lisää kuulijoiden motivaatioita. (Vuorinen 2009, 63-64.) Oppimistyylien vaihtelevuus pitää yllä mielenkiintoa ja antaa oppijoille mahdollisuuden löytää itselleen mieluisat tyylit oppia. Monipuolinen oppihetki antaa jokaiselle jotakin.

Toinen saattaa pitää enemmän alkupään tehtävästä ja toinen loppupään tehtävästä. Monipuolisuus on rikkaus.

3.1 Kuva ja musiikki osana oppimista

Oppimistilanteessa voidaan havainnollistaa opittavaa asiaa kuvien avulla. Kuvien avulla voidaan virittäytyä opittavaan asiaan. Kuvien piirtäminen opitusta asiasta auttaa myös muistamaan asian paremmin. Erilaiset kuvion ja kaaviot havainnollistavat asiaa oppijalle. Kuviin voi piirtämällä jäsenellä asioita paremmin kuin tekstissä. Kuvia on kuitenkin hyvä käyttää maltillisesti, sillä yksi kuva voi kertoa enemmän kuin kymmenen kuvaa. Yhteen kuvaan ja kuviin voi saada todella paljon informaatiota. (Pruuki 2008, 118-119.) Kuvat ovat myös hyvä keino yllä pitää mielenkiintoa. Kuva pöydällä saattaa auttaa jotakuta keskittymään, koska on jotain mitä katsella.

Kuvien avulla voidaan kertoa omia mielipiteitä ja kokemuksia. Kuvat ovat myös hyvä työväline kertoa omista tunteista. Tunteista on välillä vaikea puhua, niin tässä on hyvä mahdollisuus käyttää kuvia, joissa on erilaisia ilmeitä, värejä tai erilaisia symboleista. Erilaiset värit ja symbolit merkitsevät ihmisille erilaisia asioita. Noiden avulla ihminen voi käsitellä ajatuksiaan paremmin. Siinä missä kuvat ovat hyvä ilmaisemaan kokemuksia ja tunteita, ovat ne oiva keino tutustua paremmin. Valittu kuva kertoo paljon sen valitsijasta. Kuvien kanssa kannattaa miettiä mitä ajatuksia kuva herättää, miksi valitsi juuri sen kuvan ja miten se kuvastaa valitsijaa. (Pruuki 2008, 119-121.) Tuntemattomien ihmisten kanssa kuvien avulla tutustuminen saattaa joillekin olla helpompaa. On kuva johon turvautua ja jonka avulla voi kertoa asian tai kaksi itsestään. Välillä ei tarvitse edes sanoa mitään. Kuvathan kertovat enemmän kuin tuhat sanaa. Kuviin pystyy vangitsemaan paljon sellaisia asioita, mitä ei välttämättä voi sanoa kuvailla.

Elävä kuva eli videot ovat myös todella hyvä keino havainnoida opittavaa asiaa. Asiaan virittäytymisessä voidaan katsoa jokin aiheeseen sopiva elokuva, haastattelu tai jokin dokumentti.

Videoilla voidaan opettaa monilla eri tavoin. Yksi vaihtoehto on antaa kysymyksiä etukäteen. Kysymyksiä joihin tulisi löytää vastauksia videosta. Videoita voidaan käyttää myös omien taitojen tarkastelemisessa. Tehtävä voidaan kuvata ja jälkeenpäin katsoa. Tuosta videosta oppija pystyy tarkastelemaan mitä taitoja olisi vielä hyvä harjoitella ja mitkä asiat sujuvat jo ennestään. Oppija pystyy tarkastelemaan itseään ja sitä, kuinka käyttäytyy missäkin tilanteessa. (Pruuki 2008, 121-122.) Videoita on niin paljon internetissä ja nykyään niiden tekeminen on tehty myös todella helpoksi. Melkein kaikilta löytyy kännykästä kamera ja sen myötä videointi mahdollisuus. Omien videoiden tekeminen on helppoa ja antaa mahdollisuuden rajattoman mielikuvituksen ja luovuuden käyttöön.

Musiikki, tuo moninainen työväline. Musiikilla voidaan luoda tunnelma, virittää ajatuksia opittavaan asiaan, edesauttaa haluttuun ilmapiiriin tai voidaan käsitellä erilaisia tunteita. Musiikki taipuu moneen, sillä musiikkiakin on niin monenlaista. Rauhallisuuden luomisessa tilaan, voidaan taustalle laittaa soimaan rauhallista musiikkia. Tuo rauhallinen musiikki viestittää osallistujille viestin, että tässä tilassa ei riehuta ja olla äänekkäitä. Erilaisilla musiikeilla saadaan helposti luotua erilaisia maailmoja. (Pruuki 2008, 124-125.) Samalla tavalla kuin ruuassa voidaan eri mausteilla matkustella ympäri maailmaa, voidaan musiikillakin matkustaa maailmalla. Musiikki on siitä helppo työväline, että sitä voi tuottaa myös itse. Jokainen ihminen pystyy tekemään ääniä tai vaikka lyömään tahtia pöytään.

On aikaa avata ääni ja laulaa. Laulaminen yhdessä porukalla poistaa hyvin jännitystä. Laulaminen yhdessä luo yhteishenkeä. Laululla voidaan samalla tavalla kuin muullakin musiikilla ja videoilla virittää tunnelmaa käsiteltävään asiaan. Muuttamalla itse laulun sanoja voidaan tutuistakin lauluista saada täysin erilaisia lauluja. Tutuja lauluja voidaan muokata enemmän aiheeseen sopivammaksi. Oppijoiden muokatessa lauluja pääsevät he soveltamaan oppimaansa. Uusien sanojen tekeminen lauluihin pistää oppijat miettimään asiaa syvemmin. (Pruuki 2008, 125.) Laulaminen uudessa porukassa voi aluksi olla aika takkuista. Pian alkujännityksen kaikottua on helppo lähteä laulamaan, vaikka ei edes pysyisi nuotissa, vaan sen vieressä. Tässäkin tilanteessa ryhmän ilmapiiri on tärkeässä roolissa. Hyvässä ilmapiirissä on

helppo heittäytyä ja lähteä mukaan laulamaan, vaikka itsestä tuntuisi, ettei välttämättä osaa edes laulaa kunnolla.

3.2 Kirjoittamalla oppiminen

Kirjoittamalla oppimansa paperille, voi se joitakin helpottaa. Kirjoittamalla sanat paperille, voi ilmaista omia ajatuksia paremmin, varsinkin jos ajatukset ovat sellaisia mitä ei halua sanoa ääneen. Kirjoitelmat ovat tapa saada kaikki osallistujat aktiivisiksi. Jokainen voi omaan tahtiin kirjoittaa ja käsitellä asioita, sillä jokaisella on oma tahti kirjoittaa ja sisäistää asiat. Kirjoitelmissa jokaisella on mahdollisuus kirjoittaa niin hyvin kuin mahdollista, mikä estää sen, ettei yksilölliset erot haittaa mitään. Jokainen voi pistää parasta omien taitojen mukaan. (Vuorinen 2009, 142.)

Kirjoitelmat ja muut erilaiset kirjoitustehtävät ovat hyviä työkaluja suurten ryhmien kanssa. Suurissa ryhmissä avoin keskustelua saattaa olla haastavaa, siksi kirjalliset tehtävät suurten ryhmien kanssa on hyvä vaihtoehto. Kirjoitustehtäviä voidaan tehdä nimettömänä ja nimellisenä. Suurissa ryhmissä ilmapiiri ja avoimuus voivat olla hakesessa ja ryhmässä voidaan tuntea turvattomuutta. Tässä tilanteessa varsinkin mielipiteitä kysyessä nimettömät vastaukset antavat osallistujille vapautta kirjoittaa juuri sen mitä ajattelevat. Asioita voidaan käsitellä nimettömästi luokan kesken. (Vuorinen 2009, 143.)

Kirjallisia tehtäviä on todella monenlaisia. Avoimet lauseet -tehtävillä voi kysellä ryhmän mielipiteitä tai palautetta. Voidaan karkottaa ryhmän ilmapiiriä. Jatka lausetta "Meidän ryhmässä on..." "Haluaisin, että ryhmässämme olisi parempi...". Avoimet lauseet antavat mahdollisuuden käyttää mielikuvitusta ja tehdä persoonallisia lauseita. Erilaiset esseet ja kirjoitelmat ovat hyvä työkalu tarkastella mitä on opittu. Kirjoitelmilla saa myös helposti selvitettyä mitä ryhmä tietää opetettavista asioista ennakkoon. Isomman aiheen annettaessa, saavat oppijat kirjoitta-

vat kirjoitelman siitä mitä kaikkea he tietävät jo asiasta. Opettaja pystyy näiden avulla tarkastelemaan tilannetta, siitä näkökulmasta, että mitä ryhmä jo tietää. Opettaja voi jättää pienemmälle huomiolle sellaiset asiat, jotka ovat jo ryhmän hallussa. Näin voidaan keskittyä uuden oppimiseen ja sen myötä myös vanhan soveltamiseen. (Vuorinen 2009, 143-144.)

Kirjeet ystävälle tai vanhemmille saattavat olla todella avoimia ja ajatuksia herättäviä. Kirjeitä kirjoittamalla voi vuodattaa kaiken mitä tuntee ja mistä haluaa kertoa toiselle. Voidaan kirjoittaa kirjeitä, joillekin tietyille ihmisille. Kirjeet voidaan lukea ääneen ja tulkita minkälaisia ajatuksia jotkut ihmiset aiheuttavat ja mitä ihmiset kirjoittaisivat heille. Runot ovat hyviä ja niitä on loppuen lopuksi helppo tehdä itse. Aluksi niiden tekeminen voi olla haastavaa, mutta riittelemällä sanoja, saa tehtyä pieniä runoja. (Vuorinen 2009, 144.) Runojen avulla on helppo myös kartuttaa sanavalikoimaa ja auttaa parantamaan mielikuvitusta.

Mielipiteiden ilmaisu onnistuu hyvin lukijan palstan kirjoituksella. Omia palstan kirjoituksilla voi kertoa lyhyillä teksteillä omia mielipiteitä eri asioista. Niissä voi kirjoittaa vahvasti vain omaa mielipidettä asiasta. Vapaa assosiaatiossa lähdetään yhden sanan ympärille muodostamaan lisää sanoja. Tarkoituksena on siis koota yhden isomman sanan ympärille sanoja, siitä mitä ajatuksia ja kokemuksia iso sana herättää. Näistä pieniä sanoja apuna käyttäen voidaan kirjoittaa runoja ja kirjoitelmia. (Vuorinen 2009, 145-146.)

Kirjallisessa oppimistyylissä on siis monenlaisia tapoja tehdä ja kirjoittaa erilaisia tekstejä. Tekstejä voidaan käyttää eri tavoin. Kirjoitelmat voidaan lukea sellaisenaan tai sitten niitä käytetään vain keskustelun avaamiseen. Kirjoitelmilla voidaan pohtia asiaa syvemmin ja yhdistää asioihin omia ajatuksia. Päiväkirjatyyliset kirjoitelmat ovat hyvä pitää vain kirjoittajan tietona, sillä tuollaisiin kirjoituksiin saattaa tulla helposti myös paljon omasta elämästä lähteä asioita. Näitä ei tarvitse jakaa kaikille, vaan tässä tapauksessa voidaan käyttää esimerkiksi sitä tapaa, että käytetään omia kirjoituksia vain tukitekstinä keskustelussa. Näin jokainen saa päättää mitä haluaa kertoa omasta tekstistään. (Vuorinen 2009, 148.) Kirjoitelmat antavat vapauden

kirjoittaa mitä vain. On hyvä kertoa heti aluksi, tullaanko kirjoitelmia lukemaan ääneen, kerätäänkö kirjoitukset vai jäävätkö ne vain itselleen.

3.3 Sosiaalinen oppiminen

Sosiaalisessa oppimisessa ihminen keskustelevat muiden ihmisten kanssa, ja tämän kautta oppivat keskusteluissa käsiteltävät asiat (Lehtinen, Vauras & Lerikkanen 2016, 243). Sosiaalisessa oppimisessa on vahvasti mukana dialogisuus. Dialogisuus on vuorovaikutustapa, jossa läsnä on muiden osapuolten kunnioitus ja avoin vuorovaikutus muita kohtaan. Siinä ollaan yhdessä sillä asenteella, että kukaan ei tiedä todellista vastausta, vaan vastaus saadaan selville yhdessä. (Kirkkohallitus 2017, 25.)

Keskustelevassa oppimistilanteessa vuorotellaan luentotapaisesta opetusta, kysymyksiä ja yhteistä keskustelua ja pohdintaa. Tämä opetustapa on hyvä ryhmälle, joka on vähänkään aktiivinen, sillä opetustapa lisää koko ryhmän aktiivisuutta. (Vuorinen 1993, 81.) Tilanteissa, joissa olla vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa johtaa se siihen, että tietoa tuotetaan paljon ja sen merkitystä aletaan purkaa yhdessä. Tämä auttaa ryhmäläisiä luomaan oivalluksia ja soveltamaan asioita elämään. Asioiden pohtiminen ja niille merkityksen asettaminen auttaa monia muuttamaan omia käsityksiään ja sitä kautta omia toimintatapoja opittavan asian suhteen. (Lehtinen, Vauras & Lerikkanen 2016, 243.)

Sosiaalinen oppiminen pitää sisällään monen muotoista oppimistyyliä. Keskustelua voi johtaa opettaja, joka kysymysten avulla johtaa kuulijoita keskustelemaan ja jakamaan ajatuksiaan kysymyksestä. Aktiiviset oppijat omalla aktiivisuudella voivat luoda keskustelevan ilmapiirin oppimistilanteeseen, kyselemällä opettajalta kysymyksiä aiheesta. Näin syntyy vuorovaikutus opettajan ja oppijoiden välille, ja asioihin saadaan tarkennuksia. Paneelikeskustelussa valitaan muutama ihminen, jotka muodostavat paneelin. He pääsevät jakamaan mielipiteitään muulle ryhmälle. Yleiskeskustelu on hyvä tapa saada paljon keskustelua aikaseksi, mikäli ryhmä on

toimiva. Yleiskeskustelussa jokainen, joka haluaa saa sanoa mitä haluaa. Pienemmissä ryhmissä käytävää ryhmäkeskustelua, on hyvä myös purkaa ryhmien välisessä keskustelussa. Pienissä ryhmissä pohdittavat asiat voidaan käydä ryhmä kerrallaan läpi, kaikkien ryhmien kanssa. Haastattelut ovat intensiivisimpiä tapoja oppia keskustellen. (Vuorinen 2009, 82.)

Keskusteleva oppiminen on parempi muoto kuin luentotyyppinen, kun halutaan oppia paljon uutta ja käytännönläheistä materiaalia. Keskustelusta on helppo siirtyä suoraan käytännön toteutukseen, kun ollaan pystytty keskustelemaan ja tulkitsemaan sekä soveltamaan uutta tietoa ryhmän kesken keskustellen ja tulkiten. Keskusteleminen antaa enemmän mahdollisuuksia asian perusteellisempaan käsittelyyn, kuin se että opettaja vain opettaa edessä ja koko ryhmä on vain hiljaa. (Vuorinen 2009, 83.) Nuorilla on paljon kokemuksia ja ajatuksia asioista. Tämän takia on hyvä antaa heidän yhdessä keskustella ja purkaa omia kokemuksia ja tämän kautta oppia missä asiassa olisi pitänyt tehdä toisin ja mikä on toiminut.

3.4 Toiminnallinen oppiminen

Toiminnallisessa oppimisessa luodaan tilanteita, joissa toiminnallisten aktiviteettien kautta oppijat oppivat käsiteltävät asiat. Toiminnallisuuden kautta konkretisoidaan opetettava asia. Toiminnan kautta oppija pääsee kokeilemaan, elämään, ja harjoittelemaan asiaa. Asian oppimiseen on hyvä tietää hiukan teoriaa, mutta on asioita, joita oppii vain tekemällä ja elämällä tilanteita. Harjoitteleamalla erilaisia mahdollisia tilanteita konkreettisesti, voidaan edesauttaa sitä, että kun tilanteen kohtaa elämässä, osaa siinä jo toimia paremmin kuin ilman harjoittelemista. (Vuorinen 2009, 180.) Toiminnallista ohjelmaa on todella paljon, sekä vanhoja tapoja voi muokata uusiksi. Toiminnallisissa oppimismuodoissa voidaan yhdistellä myös muita oppimistyyliä kuten kuvia, musiikkia ja videoita. Esimerkiksi askartelun yhteyteen voi laittaa soimaan musiikkia, jolla voidaan luoda askartelijoille rauhallinen tunnelma tilaan.

Leikit ja kilpailut ovat lähtökohtaisesti hyviä energian purkamiseen. Vauhdikkaat leirit polttavat osallistujista ylimääräisen energian. Leikeissä voi olla opetettavaan asiaan yhteys tai sitten ei. Leikissä ei välttämättä tarvitse aina olla linkkiä opetettavaan asiaan, sillä leikin tarkoitus voi olla ilmapiirin luominen tai ihmisten välisen jännityksen murtaminen. Leikin kautta on helpompaa tutustua ihmisiin ja oppia olemaan heidän kanssaan. Leikeillä voidaan luoda ryhmään ilmapiiriä ja viedä tunnelma haluttuun suuntaan. Helpoilla leikeillä voi kasvattaa ihmisten välistä luottamusta ja rentouttaa ihmiset vastaanottavaisemmiksi. Kilpailuilla voi luoda pientä kilpailuhenkeä ryhmän kesken. On olemassa erilaisia tietovisoja ja leikkejä, joissa kilpailaan joukkueissa. (Vuorinen 2009, 181-182.)

Leikkejä on monenlaisia. Yhdellä leikillä saattaa olla monta eri tapaa leikkiä. Jokainen leikittäjä on tehnyt leikistä omanlaisensa. Leikit voivat olla muun muassa liikunnallisia ja älyä kehittäviä. Leikin avulla voidaan kasvattaa ja opettaa. Leikkien avulla voidaan opetella muun muassa sääntöjä, kirjaimia tai värejä. Leikkejä on myös helppo keksiä ja soveltaa opetettavaan asiaan. Leikkiminen ei ole vakavaa puuhaa, vaan siinä saa olla vapaa ja käyttää luovuutta ja mielikuvitustakin. (Vuorinen 2009,182-183.)

Toiminnallisessa oppimistyylyssä yksi muoto on tutustumiskäynnit. Tutustumiskäynnit, retket ja vierailut eri paikoissa kasvattavat mielenkiintoa ja ne antavat uusia näkökulmia. Ennakoon kannattaa valmistautua ryhmän kanssa. Ennen vierailulle menoa kannattaa ryhmän kanssa tutkia paikkaa, etsimällä siitä tietoa. Mikäli paikan päällä on haastattelu, kannattaa kysymyksiä keksiä jo ennakoon. Käynnin aikana saatuja tietoja voidaan hyödyntää seuraavilla oppitunneilla. Retket eri paikkoihin toimii hyvin myös virikkeenä ja ne antavat uutta energiaa opiskeluun ja tekemiseen. (Vuorinen 2009, 184-185.)

Askartelu ja muu käsillä näpertäminen on toimintaa kerrakseen. Askartelu on vanha opetus- tyyli, joka kasvattaa kädentaitoja. Askarteleminen on energiaa purkavaa ja monia askarteleminen auttaa keskittymään. Askarteluilla voidaan valmistaa muun muassa opetuksessa tarvittavaa rekvisiittaa tai voidaan rakentaa näyttely, jossa myös muut pääsevät näkemään tuotoksia.

Tuotokset voivat olla opettavaisia, kuten voidaan askarrella tuulimylly, joka havainnollistaa sitä, kuinka tuuli pyörittää lapoja. Tähän voidaan ottaa mukaan vielä tuuletin. Askarteluna voidaan tehdä myös naamareita, joilla voi tuoda uutta ulottuvuutta näytelmiin. Näytelmissä voi paremmin uppoutua rooliin, kun ei tarvitse olla omilla kasvoilla esittämässä. Askartelua ja kuvia voidaan myös yhdistellä. Voidaan muovilla esimerkiksi muovailuvahasta hahmoja tai esineitä ja yhdistää niitä maisemiin valokuvaamalla niitä joissain paikoissa. (Vuorinen 2009, 191.)

Toiminnallinen oppimistyyli toimii varsinkin ryhmälle, joka on jo ennestään aktiivinen ryhmä. Toiminnallinen oppimistyyli konkretisoi opiskeltavan asian, ja näin sitä on myös helpompi soveltaa omaan elämään. Parhain tapa auttaa säilyttämään työrauha on antaa nuorten tehdä itse. Antaa heidän itse tehdä ja kokeilla. (Vuorinen 2009, 180.)

4 NUORILLE TOIMINTAA SEURAKUNNASSA

Rippikoulun jälkeen suunnataan katseet muuhun nuorisotyöhön. Jokaisessa seurakunnassa tehtävä nuorisotyö on jollain tavalla omanlaistansa. Suurin seurakuntia yhdistävä muoto tehdä nuorisotyötä on isoskoulutus. Koulutus, jossa koulutetaan nuoria apuohjaajiksi leireille. Jokainen seurakunta tarjoaa erilaista toimintaa, mutta yleisimmät ovat nuortenillat, leirit ja isoskoulutus. (Haastettu kirkko 2012, 154-155.) Isoskoulutuksen sekä isoisokoulutuksen saaneet yleensä pääsevät rippileireille viettämään aikaa rippikoululaisten kanssa ja opettamaan heitä miten eletään kuin kristitty.

4.1 Rippikoulutyö

Rippikoulu on työmuoto, joka on suurimpana elementtinä kirkon nuorisotyössä. Tämän huomaa siinä, että rippikoulun on jo vuosien ajan käynyt noin 90 prosenttia 15 vuotiaista nuorista. Rippikoulu on muodostunut nuorille tavaksi ja tämän kautta tullut osaksi nuorisokulttuuria. (Launonen 2008, 83.)

Vuonna 2017 on tullut uusi rippikoulusuunnitelma. Suunnitelma on nimeltään Suuri ihme. Se painottaa rippikouluissa enemmän nuorilähtöisyyteen. Halutaan kuunnella enemmän nuoria ja heidän mielipiteitä. Nuorten osallisuutta rippikoulun kokonaisuuteen haluttaan lisätä sillä, että nuoret otettaisiin mukaan suunnitteluun jo varhaisessa vaiheessa. Nuorten mukaan ottaminen opettaa nuoria olemaan yhdessä ja elämään muiden kanssa. Yhdessä tekeminen tukee nuorten sosiaalisia taitoja. Suunniteltaessa yhdessä nuoret oppivat ottamaan myös muita huomioon ja oppivat kuuntelemaan myös muita kuin itseään. Omien ajatusten kertominen ja yhdessä tekeminen antaa myös nuorelle sopivasti vastuuta. Rippikoulu on kuitenkin ajanjakso, jossa ollaan yhdessä ja toimitaan yhdessä. Tätä ajatusta tukien on nuoria hyvä kuunnella. (Kirkkohallitus 2017, 7, 22.)

Rippikoulussa opitaan itsestään ja muista ihmisistä, mietitään mikä on oikein ja mikä väärin, sekä miten eletään kristittynä. Rippikoulu on hyvää aikaa etsiä roolimalleja ja rakentaa itseään. Rippikoulussa saa vapaasti ihmetellä ja kysellä elämään liittyviä asioita, jotka askarruttavat nuorta. Rippikoulu antaa elämälle eväitä, ja muistuttaa uskosta, jonka he ovat saaneet kasteessa. (Kirkkohallitus 2017, 11, 17.) Tutkimusten mukaan vielä 25 vuotiaat ja sitä vanhemmat pitävät rippikoulua merkittävimpänä tekijänä siihen, miten he ajattelevat uskonnosta ja näkevät oman uskonsa. Koulun uskonnonopetus ja kodin vaikutus tulevat vasta tämän jälkeen. Joten rippikouluun on panostettava, koska sillä voi joillekin olla todella suuri vaikutus omaan elämään. (Haastettu kirkko 2012, 152.)

Rippikoulun leirimuotoisuus on suosituin rippikoulun käymismuoto. Noin 92 prosenttia nuorista, jotka käyvät rippikoulun, käy sen leiririppikouluna. Noin kuusi prosenttia käy päivärippikoulun. Leirimuoto on saanut hyvän maineen vuosien saatossa, siksi se on saavuttanut suuren suosion nuorten keskuudessa monissa seurakunnissa. (Haastettu kirkko 2012, 151-152.) Rippikoulu on vuosien varrella kehittynyt ja kehittynyt enemmän nuorilähtöisemmäksi, johon uusi rippikoulusuunnitelman on tähdännyt. Tuo hyvä maine, joka on säilynyt vuosien aikana, kertoo myös tuleville rippikoululaisille paljon seurakunnan toiminnasta.

Isoiso -koulutuksen saaneet nuoret tulevat työskentelemään rippikouluissa. Heidän koulutuksessa on otettu huomioon uuden rippikoulusuunnitelman nuorilähtöisyys siinä, että nuoret itse pääsevät tekemään mahdollisimman paljon ja keskustelemaan yhdessä. Tehtävät on muotoiltu niin, että nuoret itse pääsevät käyttämään omaa luovuutta ja mielikuvitusta ratkaisujen löytämiseen ja keksimiseen. Rippikoulussa isoiset ovat suuressa roolissa muiden työntekijöiden kanssa, nimittäin he ovat niitä, joista rippikoululaiset ottavat mallia. Voidaan sanoa, että rippikoulu ei saavuta nuorisokulttuuri mainettaan ilman isosia (Köykkä 2014, 39).

4.2 Isostoiminta

Isonen on nuori, joka on käynyt rippikoulun ja on konfirmoitu. Monissa seurakunnissa järjestetään isoskoulutus, joka antaa eväitä isostoimimiseen. Isokset ovat työntekijöiden apukäsiä eli apuohjaajia. Leiriläisille isokset ovat kuin isosiskoja ja isoveljiä, sekä tietenkin roolimalleja. (Peitso, Perkiö, Poropudas, Nieminen 2017, 12-13.)

Isosten käyttäminen syntyi rippileireillä. Vuosi 1937 oli merkittävä ajatellen rippileiriä ja isostoimintaa. Vuonna 1937 järjestettiin ensimmäiset rippikoulut, jotka olivat leirimuotoiset, ja nämä leirit järjestettiin Nurmijärven seurakunnassa. Pian huomattiin, että apukäsiä tarvitaan, ja vanhempia nuoria otettiin rippileireille. Leireillä huomattiin myös, että työntekijät olivat josen ikäisiä, että eivät olleet enää lähellä rippikoululaisten ikää. Tätä varten haluttiin nuoria, jotka olisivat lähempänä rippikoululaisia, mutta ei täysin saman ikäisiä. Nämä nuoret pystyivät olemaan helpommin kontaktissa nuoriin, sillä heillä on niin vähän ikäeroa. Näin saataisiin muun muassa leireillä muodostettua nopeammin hyvä ilmapiiri ja turvallisuuden tunne. Pian alkoi muodostua isoskäytäntö ja sen myötä myös isoskoulutukset. Isokset ovat jo isostoiminnan alkuvuosista lähtien olleet tärkeitä henkilöitä seurakunnan toiminnassa. (Porkka 2005, 82-83.)

Varsinkin rippikoulussa, jossa nuorilla on hyvin aikaa miettiä ja ihmetellä itseään ja elämää, on isonen ja muut työntekijät merkittävässä roolissa. Työntekijät omilla kokemuksilla ja käyttäytymisellään ovat näyttämässä esimerkkiä, miten kristitty voi elää. Rippikoululaiset kuin myös nuoremmat ja vanhemmat katsovat mallia muista ihmisistä. Varsinkin rippikoulussa isosten käyttäytyminen ja mielipiteet ovat valvovan silmän ja kuuntelevan korvan tarkkailussa. Rippikoululainen seuraa tarkasti, miten isonen ilmaisee esimerkiksi omaa uskoaan ja miten hän käyttäytyy eri tilanteissa. (Kirkkohallitus 2017, 11, 26.) Isosten roolimalli nuoremmille on ollut monelle rippikoululaiselle linkki seurakuntaelämään konfirmaation jälkeen (Porkka

2005, 82-83). Vaikka isokset ovat nuorille roolimalleja, on isosena oleminen myös heille kasvamista ja oppimista. Isokset pääsevät kokeilemaan isosena olemista leireillä ja kasvamaan siinä roolissa. (Peitso, Perkiö, Poropudas & Nieminen 2017, 10.)

Isostoiminta alkoi kasvaa ja kasvaa. Monissa seurakunnissa isosten määrä kaksinkertaistui 1990-luvulla. 2000-luvulla isostoiminta oli monessa seurakunnassa nuorisotyön ydintyömuoto. Yleensä isokset, jotka toimivat isosina leireillä, ovat nuoria jotka ovat aktiivisesti mukana myös muussa seurakunnan järjestämässä toiminnassa. Tarvitaan kuitenkin hyvä pohjatyö, jotta saadaan isosia koulutautumaan. Tähän vaikuttavat jo varhainen seurakuntaelämä, sekä se, kuinka muut kokevat isosuuden. Nuoren kokemukset omasta rippikoulusta sekä puheet isokoulutuksesta määrittelevät nuoren ajatukset isosuudesta. Monelle isostoiminta tuo uusia ystäviä ja uusia kokemuksia. (Porkka 2005, 84-88.) Työntekijöillä on tärkeä rooli siinä, että saavat pidettyä isokoulutuksen maineen hyvänä omassa seurakunnassa. Yhtä tärkeää on myös jo varhaisnuorille tarjottavan työn laadun säilyttäminen, sillä kaikki mielikuvat seurakunnasta syntyvät jo varhaisessa vaiheessa.

Isokoulutuksessa yksi tarkoitus on kasvattaa nuoria ja heidän seurakuntaidentiteettiänsä. Heille luodaan asennetta, että he ovat osa suurta kokonaisuutta ja he ovat tärkeitä omalla paikallaan. Nuoria ei kannattaa yrittää ylikouluttaa, vaan heille tulee luoda ajatus, että ke kelpaavat sellaisena kuin ovat. Tavalliset nuoret isosen roolissa kuitenkin kohtaavat tavallisia rippikoulussa olevia nuoria. Isokset ovat seurakunnan nuorisotyön suuri näyteikkuna. Isokset ovat suuressa roolissa, kun he edustavat seurakuntaa isosena. Monet ihmiset seuraavat isosten käyttäytymistä. Isosten kautta monet muodostavat mielikuvansa seurakunnan nuorisotyöstä ja sen nuorista. Varsinkin rippikoululaiset kertovat kotona vanhemmilleen paljon mitä leirillä on tapahtunut ja millaisia ihmiset siellä olivat. Vanhemmat tekevät omat johtopäätöksensä nuorensa kokemuksista. (Köykkä 2014, 46-47.)

Isokoulutus antaa nuorelle todella paljon uutta sisältöä elämään. Nuoret myös jakavat oppimaansa, vaikka eivät sitä huomaisikaan. Nuorten muiden harrastusten kautta hän jakaa oppimaansa. Tavat elää kristittyinä kantautuu myös normaaliin elämään. (Köykkö 2014, 50-51.)

Seurakunnista on alkanut löytyä isosten isosia. Isosia, jotka ovat jo pari vuotta vanhempia kuin isokset. Isosten isonen huolehtii isosista ja on heidän johtaja. Isosten isonen on yksi työntekijätiimistä. Hän on leirillä myös esimerkkinä, kuten muutkin leirillä olijat. Harvoissa seurakunnissa on erillistä koulutusta isoisosille. Isosena olemisen tuoman kokemuksen kautta voi päästä isosten isoseksi. Joissakin seurakunnissa taas on koulutus isosten isosille. Isosten isonen on suuremmassa roolissa nyt leirillä. Hän on vastuussa isosista ja heidän työskentelystään. Isoisolle voi antaa enemmän vastuuta leirillä kuin isosille. Hän voi olla vastuulla muun muassa oppihetken pitämisestä tai muun ohjelman suunnittelusta ja toteutuksesta.

5 ISOISO -KOULUTUS

Isoisokoulutus on jatkokoulutus isoskoulutukselle. Lauttasaaren seurakunnalla on jo ennestään vapa1 eli ensimmäisen vuoden isoskoulutus ja vapa2 eli toisen vuoden isoskoulutus, joten tämä koulutus tulee olemaan vapa3. Vapa1 koulutuksessa käydään läpi ryhmän ja leikkien vetämistä sekä isosena olemista ja mitä isosen rooliin kuuluu. Vapa2 koulutuksessa on nuiskukoulutus, eli käydään läpi nuorten ihmissuhdetaitoja. Vapa3 koulutus on isosten isonen -koulutus, joka on aivan uusi koulutuskokonaisuus. Koulutus on rakennettu nuorten ajatusten pohjalta, sekä hankkeistajan toiveista. Isoisot tulevat toimimaan rippileireillä isosten isosena, eli isokset ovat isoison ryhmä. Hän huolehtii ja on mukana, että isokset suunnittelevat ja tekevät kaikki määrätyt tehtävät. Isoison tehtävät vaihtelevat seurakunnittain, mutta Lauttasaaren seurakunnalla isoison rooliin kuuluu isosryhmän vetäminen, heidän tukena oleminen ja heitä auttaminen tarpeen tullessa. Isoiso on myös työntekijöiden apuna, mikäli he tarvitsevat jossain asiassa apua. Isoiso saattaa päästä pitämään myös oppihetkiä rippikoululaisille.

Isoiso -koulutus antaa myös nuorelle mielekästä tekemistä ja uuden muodon jatkaa seurakuntaelämää. Koulutus ei pelkästään anna taitoja toimia leirillä isoisona, vaan se antaa taitoja arkielämään. Koulutuksessa opitut asiat on hyvä osata myös arkielämässä, sillä elämässä saattaa kohdata samanlaisia tilanteita kuin leirillä.

Isoisoilla on takanaan jo kaksi vuotta isostaivalta. Koulutuksen tarkoitus onkin tarttua niihin aiheisiin, jotka ovat jääneet vähemmälle huomiolle. Niihin aiheisiin, joita tulee vasta isoison rooliin hypätessä. Ennestään opittuja asioita syvennetään ja yhdistetään uuden roolin tuomiin haasteisiin.

5.1 Koulutuksen suunnittelu

Opinnäytetyö lähti liikkeelle elokuun ollessa puolessa välissä, Facebookiin lisäämään tilapäivätyksen kautta. Kyselin opinnäytetyön aiheita Facebookin kirkon ohjukset -ryhmässä. Ideoita tuli melko paljon. Lauttasaaren seurakunnalta tuli idea isoiso -koulutukseen materiaalin tekemisestä. Tämän jälkeen viestittelimme lisää aiheesta, ja pian alkoi muodostua jonkinlainen kokonaisuus. Tapasimme 6.9. Lauttasaaren seurakunnalla työelämäohjaajan kanssa, ja katsoimme suuntaviivoja opinnäytetyölle. Kävimme läpi hankkeistajan toiveita opinnäytetyön sisällöstä. Suurimpina ajatuksia nousi, että nuorille pitäisi opettaa millainen rooli isoisolla on leirillä ja mitä kaikkea tuo rooli pitää sisällään sekä mistä hän on vastuussa.

Nuorisotyöllä oli tulossa nuortenleiri lokakuussa. Ensimmäisellä käyntikerrallani päätimme, että tulen käymään nuortenleirillä 6.-8.10. Nuortenleirille olisi tulossa yhteensä 75 nuorta, joista 11 olisivat sen ikäisiä nuoria, että he olisivat tulossa isoiso koulutukseen, sekä 5 vähän vanhempaa nuorta. Heiltä voisin kysellä ajatuksia ja ideoita koulutusmateriaaliin. He ovat parhaita sanomaan sen, mitä he haluaisivat koulutuksen pitävän sisällään, koska he ovat kohdeyleisö. Nuorten kokemukset leireistä, joissa he ovat jo olleet isosena ovat tärkeitä jatkokoulutuksen sisällön kannalta. He voivat muistella millaisissa tilanteissa he olisivat tarvinneet lisää tietoa ja taitoa. Näiden kokemusten kautta voivat nuoret kertoa mistä asioista he haluavat tietää lisää. Koulutusta kuitenkin ollaan tekemässä nuorille itselleen. Siksi on tärkeää, että nuoret itse pääsevät vaikuttamaan siihen millainen koulutuksesta muotoutuu.

5.2 Materiaalin kokoaminen

Materiaalin kokoaminen aloitettiin nuortenleirillä, joka oli 6.-8.10. Nuortenleirillä sain 1,5 tuntia aikaa nuorten kanssa. Paikalla oli 9 nuorta, jotka ovat isoiso-koulutuksen ikäisissä, sekä 4 vanhempaa nuorta. Aluksi kerroin, kuka olen ja mitä olen tekemässä sekä miten he pääsevät

vaikuttamaan opinnäytetyön sisältöön. Tämän jälkeen aloitettiin keskustelut ryhmissä. Porukka jaettiin puoliksi ja ryhmissä he pääsivät keskustellen pohtimaan mitä he haluisivat oppia isoison roolista. Erilaisten tilanteiden pohjalta he pohtivat mitä taitoja ja tietoa he mahdollisesti tarvitsisivat. Pohdittiin ryhmissä, mitä olisi hyvä tietää, kun suunnittelee ja pitää oppitunteja, ja mitä ylipäätään koko rippileiriä ajatellen pitäisi tietää ja osata. Ryhmien ollessa valmiit, kävimme heidän vastaukset yhdessä läpi keskustellen.

Yhdessä koko ryhmän kanssa pohdimme, että mitä on hyvä ottaa huomioon, kun isoiso on johtamassa isosporukkaa ja mitä ongelmia ryhmässä voi syntyä esimerkiksi auktoriteetin säilyttäminen. Nuorilla syntyi paljon ajatuksia siitä, millainen koulutuksen pitäisi olla. Koko ryhmältä tuli vahvana esille koulutuksen käytännöllisyys. Koulutus tulisi luoda mahdollisimman käytännönläheiseksi niin, että nuoret saavat itse tehdä mahdollisimman paljon itse. Tähän heiltä tuli idea rakenteesta, että käydään läpi hieman teoriaa ja tämän jälkeen he pääsevät kekeilemaan erilaisilla harjoitteilla asiaa käytännössä. Käytännönläheisyys koulutuksessa on hyvä, sillä koulutus kouluttaa nuoria enimmäkseen rippileirille, jossa käytäntö on koko ajan läsnä.

Käytännönläheisyydestä päästään hyvin nuorilta tuleviin aiheisiin. Aiheita nousi paljon oppituntien ja ohjelman suunnitteluun sekä toteutukseen. Haluttiin, että koulutus antaisi ideoita rippikoulun oppituntien rakentamiseen, sekä antaisi muihinkin ohjelmallisiin hetkiin apuja. Koettiin tärkeäksi käydä läpi millaisia erilaisia työskentelytapoja voi olla sekä millainen ohjelman rakenne olisi hyvä olla. Nuorilta tuli huomio siitä, että on monenlaisia oppijoita. Tästä johtuen mietitytti asia myös siitä, miten voi huomioida kaikki erilaiset oppijat ryhmässä.

Suunnittelun ja toteutuksen jälkeen nousi pinnalle EA-taidot ja erilaiset nuoret. Nuoret halusivat oppia sellaisia EA-taitoja, joita voisi sattua leirillä. Koulutukseen haluttiin tilanteita leiriltä, joihin tarvitaan EA-taitoja. Aikeisemmissä koulutuksissa näitä taitoja ei ole tullut. Nuoret kokivat todella tärkeäksi, että taitoja pääsisi oppimaan ja harjoittelemaan. Pinnalle nousi myös nuoret, joilla on mm. paniikkihäiriö tai masennus, miten tällaisissa tilanteissa pitäisi toimia.

Ensiavun rinnalle nousi ajatukset henkisestä hyvinvoinnista ja siitä mitä erilaisia keinoja sen ylläpitämiseen leirillä löytyy, mikäli tulee sellainen olo leirillä, ettei enää jaksaa.

Nuoret pystyvät toimimaan yövalvojana kun he ovat täyttäneet 18 vuotta. Tämän takia nuoret halusivat, että tässä vaiheessa koulutusta myös yövalvontaan annettaisiin joitain taitoja ja oppeja. Yövalvojana toimii nuori, joka muuten ei ole leiripäivässä mukana. Hän valvoo ja pitää huolen, että leirillä olijat menevät nukkumaan ja myös saavat nukkua. Tästä heräsi paljon kysymyksiä siitä, millä eri tavoilla voi saada ryhmän hiljaiseksi ja nukkumaan.

Nuorten ideoita kuunnellessa päällimmäiseksi jäävät sanat toiminnallisuus ja käytännönläheisyys. Koulutuksessa on otettava huomioon käytännönläheisyys, eli kaikki tilanteet tulisi sijoittaa leirielämään. Sijoittamalla tilanteet leirielämään, on koulutettavien helpompi muistaa opitut asiat tosipaikan tullen. Toiminnallisuutta tuodaan sillä, että nuoret saavat tehdä itse mahdollisimman paljon ja pääsevät keskustelemaan keskenään sekä jakamaan kokemuksiaan.

5.3 Koulutusmateriaalin teemat

Nuorilta tulevien ideoiden pohjalta koulutusmateriaaliin muodostui suuremmat kokonaisuudet, mitkä ovat: Mikä on isoison rooli leirillä ja mitä tehtäviä isoisoilla on, isoiso isosten johtajana, ongelmien ratkaiseminen, EA-taidot, ohjelman suunnittelu ja toteutus, ja yövahti. Näiden teemojen ympärille muodostui koulutuskerrat. Koulutuskertoja on kaksi syksyllä ja keväällä, mutta mikäli aiheisiin menee ryhmällä enemmän aikaa, voidaan kokoontumiskertoja lisätä. Koulutuskerrat ovat kestoltaan noin neljästä viiteen tuntiin. Tärkeintä on antaa nuorille aikaa pohtia asioita ja tehdä mahdolliset tehtävät ajan kanssa. Kiireettömyys poistaa paineen tehtävien äkkiä valmiiksi saamisesta ja antaa nuorille mahdollisuuden käyttää luovuutta ja soveltaa tietoa omaan elämään.

Isoison rooli leirillä ja isosten johtajana osiossa käydään läpi mitä erilaisia työtehtäviä isoiso kohtaa leirillä, missä roolissa hän on isosia ja leiriläisiä kohtaan ja mistä isoiso on vastuussa. Ohjelman suunnittelussa ja toteutuksessa nuoret saavat vinkkejä oppituokion suunnitteluun ja pitämisestä. Tätä he pääsevät kokeilemaan myös käytännössä omalle ryhmälleen. Oppituntin rakenne ja sen sisältö auttavat nuoria hahmottamaan mitä kaikkea oppituntiin voi ottaa mukaan. EA-taidoissa käydään läpi tilanteita, joita voi tapahtua leirillä ja kuinka niissä tulisi toimia. Yövahdintaan liittyvässä kerrassa tutkitaan jälleen tilanteita leirillä, ja miten niissä voi toimia. Kerätään vinkkejä tulevia öitä varten.

5.4 Ensimmäisen koulutuskerran testaaminen

Ohjaajan ja minun vapaita päiviä katsottiin ja löydettiin yksi päivä, jolloin koulutusmateriaalia olisi mahdollista päästä testaamaan. Tuo päivä passasi myös isolle joukolle nuorista. Koulutusmateriaalin ensimmäistä koulutuskertaa päästiin testaamaan 24.11.2017. Aikaa tähän oli varattu 17.00-20.00. Tähän kertaan tuli 12 nuorta. Aivan aluksi meni hetki, jolloin nuoret vaihtoivat kuulumisia, sillä osa ei ollut nähnyt toisiaan pitkiin aikoihin. Nuorten kanssa kävimme aluksi läpi, kuka olen ja mitä koulutus tulee pitämään suurpiirteisesti sisällään. Tämän jälkeen aloitimme suoraan ensimmäisen koulutuskerran materiaalin asioiden tekemisen. Koulutuksen ensimmäinen kerta kesti noin kaksi ja puolituntia.

Koulutuskerran päätteeksi keräsin palautetta osallistujilta. Palautteeseen he saivat kirjoittaa plussia ja miinuksia kerrasta, sekä mahdollisia ehdotuksia muita koulutuskertoja ajatellen. Koulutuksen toiminnallisuus ja yhdessä tekeminen koettiin hyväksi ja tätä toivottiin lisää. Pienryhmissä ensin keskusteleminen ja tämän jälkeen yhdessä läpikäyminen sopi tälle ryhmälle todella hyvin. Asioita käsiteltiin todella syvällisesti ja nuorilta tuli todella paljon erilaisia näkökulmia aiheeseen kuin aiheeseen. Nuoret osasivat hyvin käyttää hyödyksi kokemaansa ja kuinka joissain tilanteissa oli tehty väärin ja joissakin oikein. Näiden kokemusten avulla pohdittiin myös oikeita ratkaisuja.

Nuortenleirillä nuorilta tuli ajatus, että yksi koulutus kestäisi neljästä viiteen tuntiin. Ensimmäisen koulutuskerran palautteissa tuli ilmi, että kahdesta neljään tuntia olisi parempi kesto koulutuskerroille. Koulutuskerta oli mukavan toiminnallinen, eikä toisaalta ajan kulua edes huomannut. Koulutuskerroissa tullaan ottamaan huomioon palautteessa saatu tieto. Kaikki kerrat tulee olemaan suurilta osin toiminnallisia ja kestoiltaan kahdesta neljään tuntiin, jotta nuoret jaksavat keskittyä aiheeseen. Palautteessa nuoret pitivät siitä, että ei ollut kiire minnekään vaan ajatuksille ja keskusteluille annettiin tarpeeksi aikaa. Jatkossakin on hyvä antaa tarpeeksi aikaa ryhmätyöskentelyille sekä yhdessä keskustelemiseen. Tällä ryhmällä yhdessä tekeminen toimii ja keskustelua syntyy paljon.

Palautteessa tuli myös ilmi kehitysideoita. Yksi oli kouluttautujan vihko. Vihko olisi hyvä, sillä siihen voisi kerätä tärkeät monisteet ja tiedot ylös. Yksittäiset laput katoavat helposti. Tähän voisi jatkoa ajatellen kehittää esimerkiksi työvihon, jossa olisi jo valmiiksi vinkkejä ja tilaa omille ajatuksille. Koulutusvihkona voisi toimia myös tyhjä vihko, johon kouluttaja voi tulos-
taa tärkeitä vinkkejä koulutusmateriaalista sekä tuottaa nuorilla omia muistiinpanoja.

6 POHDINTA

Rippikoulun jälkeinen nuorisotyö on tärkeä osa nuoren seurakuntaelämässä pysymisen kannalta. Nuorisotyötä pitää kehittää nuorten tarpeiden mukaan ja siksi opinnäytetyötä on ollut mukava tehdä. Opinnäytetyöni tarkoituksena oli suunnitella isoiso -koulutus ja kehittää siihen koulutusmateriaali. Työn tarkoitus oli myös luoda jotain pysyvää toimintaa, joka pitäisi nuoria mukana seurakunnan toiminnassa. Kaksi vuotta kestävä isoskoulutus antaa paljon eväitä isosena toimimiseen ja siksi on myös hyvä, että isosten isosillekin tarjotaan mahdollisuus koulutukseen.

Koulutuksessa otettiin huomioon nuorilta tulleita ideoita, joita kerättiin nuortenleirillä. Koulutuksessa on vahvasti esillä toiminnallisuus ja käytännönläheisyys. Mielestäni tämä on tärkeää, sillä koulutus kouluttaa nuoria leirille, jossa koko ajan tehdään jotain ja ollaan yhdessä. Tämän takia koulutukseen on tuotu esimerkkitalanteita leireiltä ja pyritty luomaan tehtäviä, joita voidaan tehdä yhdessä tai pienemmissä ryhmissä.

Teoria osassa käsiteltiin pääasiassa eri oppimistyyliä, sillä niitä voidaan hyödyntää koulutusosassa. Kouluttaja voi ottaa esimerkki työskentelytapoja teoriaosasta ja muokata niiden avulla tehtävät uusien kouluttajien ryhmien mieleisiksi. Sillä kaikille ryhmille toiminnallisuus ja keskusteleminen ei välttämättä sovi.

Koulutusmateriaalista tuli kokonaisuudessa hyvin toimiva. Vaikka koulutusmateriaalista ei päästy testaamaan kuin ensimmäistä koulutuskertaa, uskon että materiaalin tehtävät toimivat ryhmän kanssa. Ensimmäinen koulutuskerta osoitti sen, että toiminnalliset tehtävät ja yhdessä keskusteleminen toimii, ainakin tämän ryhmän kanssa. Tästä johtuen, myös muut koulutuskerrat on muotoiltu samalla kaavalla. Pieniä uusia elementtejä on tuotu jokaiseen koulutuskertaan, mutta pohja on haluttu pitää samana. Samankaltaisuus luo kouluttajille jatkumon ja he tietävät jo etukäteen hieman, että mitä tulee tapahtumaan.

Koulutusmateriaalissa on vielä hyvä tila kehittämisllekin. Aiheita voidaan lisätä, mikäli huomataan, että jotain aihetta olisi vielä hyvä käsitellä. Valmiisiinkin aiheisiin voi keksiä ajanmyötä lisää toiminnallisia tehtäviä. Yksi hyvä kehittämiskohde olisi myös työvihko, joka toimisi koulutautujien työvihkona. Vihkoon he saisivat kerätä omia ajatuksia ja monisteita. Työvihossa voisi olla valmiiksi jo jokaiselle koulutuskerralle ohjeita tai vinkkejä, joita voisi täydentää koulutuskerroilla. Vihko voisi sisältää myös aihetta käsitteleviä tehtäviä.

Kokonaisuudessa opinnäytetyön kaikki vaiheet sujuivat ongelmitta. Helsingin päässä käymiset sujuivat hyvin ja nuoret ottivat koulutusidean hyvin vastaan. Koulutusmateriaali saatiin koottua niin, että se on mahdollisimman toimiva ja sitä pystyy myös muokkaamaan tilanteen tullessa.

LÄHTEET

Haastettu kirkko. 2012. Haastettu kirkko – Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2008-2011. Porvoo: Bookwell Oy.

Kirkkohallitus. 2017. Suuri ihme – Rippikoulusuunnitelma 2017. Kuopio: Grano Oy.

Köykkä, A. 2014. Nuorisotyön alkeet ja jatko. Helsinki: Kirjapaja ja Nuorten Keskus.

Launonen, P. 2008. Kirkon nuorisotyö - Hengellisen, pedagogisen ja sosiaalisen kolmiyhteys. Teoksessa T. Hoikkala & A. Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä – Menetelmien perustat, ratjat ja mahdollisuudet. Helsinki: Hakapaino Oy, 78-89.

Lehtinen, E., Vauras, M. & Lerkkanen, M-K. 2017. Kasvatuspsykologia. 3., uudistettu painos. Juva: PS-kustannus.

Peitso, J., Perkiö, T., Poropudas, S. & Nieminen, T. 2017. Ihme isonen – isostoiminnan kirja. Helsinki: Lasten keskus ja Kirjapaja Oy.

Porkka, J. 2005. Isostoiminnan rikkaus - leirityön tarpeista nuorisokulttuuriksi. Teoksessa T. Paananen & H. Tuominen (toim.) Nuorisotyönkäsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy, 82-108.

Pruuki, L. 2008. Ilo opettaa. Helsinki: Edita Prima Oy.

Solatie, J. 2009. Luova lapsi. Helsinki: Tammi.

Vuorinen, I. 2009. Tuhat tapaa opettaa. 8., painos. Sastamala: Vammalan kirjapaino Oy.

ISOISO -TAITOJA ETSIMÄSSÄ

Kouluttajan materiaali.

Materiaali pitää sisällään 4 koulutuskokonaisuutta.

Koulutuskokonaisuudet ovat:

1. Minä isoisona, isoiso johtajana
2. Ohjelman suunnittelu ja toteutus
3. EA-taidot ja oma jaksaminen
4. Yövahti ja kertaus

Opinnäytetyö
Lauttasaaren seurakunta
Tiina Wallin
Joulukuu 2017

1. MINÄ ISOISONA, ISOISO JOHTAJANA

Ensimmäisellä kokoontumiskerralla kannattaa ottaa aluksi tutustumisharjoitus. Porukassa voi olla nuoria, jotka eivät tunne toisiaan hyvin.

- **Tutustuminen/ kuulumiskierros:** Kuvakortti -esittely. Lattialle on levitetty erilaisia kuvia, (esim. lehdestä leikattuja kuvia, postikortteja tai netistä tulostettuja) osallistujat käyvät valitsemassa itseään kuvaavan kuvan. Tämän jälkeen käydään kierros, jossa jokainen saa kertoa nimen ja miksi valitsi kyseisen kuvan.

On aika lähteä pohtimaan mitä isoiso on ja mitä häneltä odotetaan. Tehtävä 1. pistää nuoret miettimään mitkä lapuista kuuluvat isoison rooliin ja mitkä eivät. Tässä tehtävässä voidaan porukka jakaa pienempiin ryhmiin, jossa he ensin jaottelevat heidän mielestään laput katteen pinoon. Pinoihin jossa on sellaiset laput, mitkä kuuluvat isoison rooliin ja pinoon mitkä eivät kuulu. Tulosta laput ja jaa jokaiselle ryhmälle oma lappupino. Ryhmien jaoteltua laput mieleisiinsä pinoihin, käydään laput yhdessä läpi ja keskustellaan heränneistä ajatuksista.

- **Tehtävä 1:** Jaetaan porukka pienempiin ryhmiin, ja jokaiselle ryhmälle jaetaan nippu sanalappuja, joihin on kerätty asioita, joita kuuluu isoison rooliin ja sellaisia jotka eivät kuuluu. Ryhmä keskustelee ja poimii sanalapuista heidän mielestään isoison rooliin kuuluvat asiat. Käydään lappu kerrallaan läpi, mihin ryhmät ovat luokitelleet lapun ja miksi.

Sanalaput

isosten tuki	tehtävien jakaminen vain isosille	isosten johtaja
suunnittelun aikana on nukkumassa	toimii työntekijöiden apuna	roolimalli isosille
roolimalli leiriläisille	tekee kaiken itse	vastausautomaatti
kohtelee kaikkia tasapuolisesti	suunnittelee jäyniä	on läsnä, kun on vapaa- aikaa
osaa kaiken täydellisesti	toimii isosten ja työntekijöiden linkkinä	riitojen selvittelijä

ISOISON ROOLI LEIRILLÄ

- ✓ Isonen on roolimalli leiriläisille, isoiso on roolimalli isosille ja leiriläisille
- ✓ Isosten isonen muistaa olla tasa-arvoinen kaikkia isosia ja leiriläisiä kohtaan
- ✓ Työntekijän antamat tehtävät isoiso vie tiedoksi isosille
- ✓ Isoiso ei tee töitä isosten puolesta, mutta ei tarkoita, ettei osallistu mihinkään tekemiseen. Isoiso saa osallistua kaikkeen suunnitteluun ja tekemiseen
- ✓ On linkki työntekijän ja isosen välillä.
  - Joskus isosten on helpompi puhua isoisolle kuin työntekijöille
- ✓ Huolehtii, että suunniteltavat asiat tulee suunniteltua, pitää isoset asian ytimessä
- ✓ On isosryhmän johtaja, joka on isosten tukena
- ✓ Toimii työntekijöiden apuna
- ✓ Toimii tarvittaessa yövalvojana
- ✓ Auttaa isosia esim. raamisten vetämisessä, jos tulee ongelmia

- ✓ Leiriläisten vapaa-aika on isoison tärkeää työaikaa
- ✓ Voi päästä pitämään oppihetkeä

ISOISO JOHTAJANA

- ✓ Johtaa suunnitteluja
  - Että suunniteltavat asiat tulee suunniteltua
  - Ohjaa isosia takaisin asiaan, mikäli jutut alkavat lipsua väärälle raiteelle
  - Auktoriteetti isosia kohtaan
- ✓ On isosten välien selvittäjänä
- ✓ Vaikka on isosten johtaja, ei kuitenkaan ole ryhmän diktatuuri, mutta säilyttää silti auktoriteettinsa

Isoisot joutuvat uusiin tilanteisiin isosten ryhmänohjaajana. Johdettavana on nyt vanhempia nuoria. Isosena on tullut johdettua rippikouluikäisiä nuoria. Tehtävässä 2. nuoret pääsevät pohtimaan mitä he tekisivät isoisona erilaisissa tilanteissa. Jollakin tavalla tuttuja tilanteita isosena ollessa, mutta nyt mietitään asiaa hieman eri näkökulmasta.

- **Tehtävä 2:** Harjoitellaan tilanteita leiriltä. Miten isoiso toimii? Jaa porukka pienempiin ryhmiin ja jaa tilanteet ryhmille (tulosta tilanteet lapuille). Ryhmät pohtivat miten tilanteissa pitäisi toimia ja mitä tilanteessa ei kannattaisi tehdä. Puretaan ryhmien keskustelut yhdessä tilanne kerrallaan.
  - ✓ 1. Tilanne: Isoiset saavat tietää, että leiriläiset ovat suunnitelleet yöllä tapahtuvaa juoksuretkeä. Osa isosista haluisi kertoa asiasta työntekijöille, mutta osa isosista kieltää heitä puhumasta, sillä haluavat itsekin osallistua siihen. Isoiso kuulee puheet, miten isoiso toimii?
  - ✓ 2. Tilanne: Isoiso huomaa, että yksi isosista on allapäin ja ei osallistu päivän aktiviteettien suunnitteluun. Miten isoiso toimii?

- ✓ 3. Tilanne: Suunnitellaan iltaohjelmaa ja isosten jutut alkavat lennellä minne sa-
tuun. Kaikkien jutut alkavat olla väsynttä ja suunnittelemisesta ei tule mitään.
Miten isoiso toimii?
- ✓ 4. Tilanne: Isoiset alkavat puhumaan ohi suunsa. Isoiset puhuvat pahaa työnteki-
jöistä ja ilmapiiri alkaa muuttua kireäksi. Miten isoiso toimii?
- ✓ 5. Tilanne: Kaksi isosta ihastuvat toisiinsa ja alkavat viettämään aikaa keskenään.
Eivätkä osallistu enää kunnolla muuhun toimintaan. Miten isoiso toimii?
- ✓ 6. Tilanne: Iltaohjelmaa suunnitellaan ja suunnitelmat alkavat mennä liiallisuuk-
siin. Valitut sketsit ja leikit ovat todella mauttomia. Miten isoiso toimii?
- ✓ 7. Tilanne: Suunnitellaan iltaohjelmaa. Isosissa on yksi, joka on hiljaisempi ja ei
uskolla kunnolla kertoa omia ideoita. Miten isoiso toimii?
- ✓ 8. Tilanne: Isonen ja leiriläinen ihastuvat toisiinsa. Isosen keskittyminen menee
häneen. Miten isoiso toimii?

Lopuksi kerrataan opittuja asioita.

➤ **Tehtävä 3**: Pantomiimialias

- ✓ Pari kerrallaan saa asian/tekemisen, joka heidän tulee yrittää selittää muille ää-
nettömän pantomiimin avulla. Muut saavat arvuutella, mitä pari yrittää heille
näytellä. Mikäli muut eivät arvaa, voidaan näytelmään ottaa äänet mukaan.
  - Pitää oppihetkeä.
  - Jakaa työtehtäviä isosille
  - On tasa-arvoinen kaikkia kohtaan (ottaa kaikki huomioon)
  - Isosten tuki
  - On läsnä, kun on vapaa-aika
  - On roolimalli, mitä kannattaa tehdä ja mitä ei kannata.
  - Toimii tarvittaessa yövalvojana

2. OHJELMAN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

- **Kuulumiskierros**: Aluksi voidaan ottaa kuulumiskierros, jossa jokainen pääsee kertomaan mitä sillä hetkellä kuuluu. Avuksi voidaan ottaa emoji (hymiöt). Jokainen voi valita yhden emojin, joka kuvastaa tämän hetkistä fiilistä. Käydään kierros läpi, niin että jokainen saa kertoa emojin ja miksi valitse sen, sekä mitä tällä hetkellä kuuluu.

Ohjelmallisen hetken rakenne (tulosta osallistujille)

- Ohjelmallisen hetken rakenteita on monenlaisia. Yksi toimiva on motivointi, käsittely, soveltaminen ja kertaaminen.
  - ✓ **Motivointi**: Tässä osassa on tarkoitus motivoida osallistujat aiheeseen ja siihen tilanteeseen missä ollaan. Motivoinnissa toimii muun muassa leikit, erilaiset kuulumiskierrokset, aiheeseen sopivat tietovisat, musiikin kuuntelu tai aiheeseen herättelevä video. Tapoja motivoida on monenlaisia.
  - ✓ **Käsittely**: Käsittely osiossa, käsitellään aihetta. Se voi sisältää esimerkiksi teoriaa, rastiradan, ryhmätöitä, tarinoita tai näyttelemistä.
  - ✓ **Soveltaminen**: Aihetta voidaan soveltaa esimerkiksi nykypäivään. Miten aihe näkyy arkipäivässä/ omassa elämässä? Esimerkiksi aiheena on luominen ja luomakunta, olet opettanut kuinka luonnosta pitäisi pitää huolta ja varjella sitä. Tätä voidaan soveltaa nykypäivään, niin että osallistujat voi laittaa pohtimaan, miten itse voi vaikuttaa luontoon ja mitä on sen puolesta valmis tekemään. Voidaan myös keksi omat 10 käskyä luonnon suojelemiseksi.
  - ✓ **Kertaaminen**: Kertaamisessa on tarkoitus käydä oppihetken aikana opittuja asioita läpi. Tässä toimii esimerkiksi tietovisat, alias ja avoimet lauseet.

Tehtävässä neljä on aika muistella menneitä. Jokainen saa miettiä hetkiä, jolloin on ollut erilaisissa opetustilanteissa. Millaisia erilaisia muotoja ja tapoja on käytetty opettamisessa?

- **Tehtävä 4:** Motivointi, käsittely, soveltaminen ja kertaaminen, kohdissa tuli esille jo muutamia tapoja käsitellä asioita. Kootkaa vielä yhdessä lisää erilaisia tapoja ja muotoja. Mitä kaikkea muita on vielä? Kirjatkaa itselle mustiin, niistä on hyötyä suunnittellessa omaa ohjelmaa.

Tehtävässä 5 nuoret pääsevät kokeilemaan ohjelmallisen hetken suunnittelemista ja pitämistä. Ohjelmaa suunnitellessa kannattaa ottaa huomioon millaisia osallistujat ovat. Ovatko he jo valmiiksi aktiivisia vai passiivisia? On myös hyvä ottaa huomioon, että suunniteltavat asiat olisivat monipuolisia, sillä jokainen on erilainen oppija. Ohjelmaan olisi hyvä sisällyttää erilaisia oppimistyyylejä, kuten esimerkiksi toimintaa, kirjallista, kuvia, näytelmää tai keskustelua. Monipuolinen oppihetki pitää yllä motivaatioita ja halua oppia. Monipuolisuus takaa myös sen mahdollisuuden, että jokaiselle on edes jotain mieleistä tekemistä. Kaikkia ei toki voi aina miellyttää.

- **Tehtävä 5:** Suunnitellaan oppihetki (tehtävä voidaan tehdä 2-3 hengen ryhmissä)
  - ✓ Jokainen/pari/ryhmä valitsee itselleen mieluisan aiheen ja muodostaa aiheen ympärille oppihetken. Oppihetken suunnitellaan noin 30 min sisältöä. Suunnitellusta aiheesta valitaan yksi osa-alue, joka vedetään muulle ryhmälle. Mikäli aikaa on käytettävissä, voidaan suunnitelma toteuttaa kokonaan. Oppihetken vedon jälkeen pari/ryhmä kertoo mitä muuta oli suunnitellut kokonaisuuteen. Keskustellaan yhdessä mitä ajatuksia hetkestä syntyi. Olisiko jotain voinut tehdä toisin? Mikä sujui hyvin?
    - Esimerkkiaiheita: elämänvalinnat, Jeesus, päihteet, leikit, opinnot, eläinten hoito, terveys, matkustaminen, sakramentit, Jeesuksen vertaukset, Raamatun käyttö, askartelutekniikka tai jokin sosiaalisen median käyttö.
    - Opetettavan asian suunnittelu: Nuoret saavat käyttää omaa tietoaan ja netistä löytyvää materiaalia hyödyksi, kun he suunnittelevat oppihetkeä. Voi myös

etukäteen pyytää ottamaan halutessaan jotain kirjallisuutta mukaan. Netin syövereistä kyllä löytyy melko kattavasti tietoa asiasta kuin asiasta.

3. EA-TAIDOT JA OMA JAKSAMINEN

- **Kuulumiskierros:** Ota vierestäsi itsellesi pari ja selvitä pariltasi, mitä hänelle kuuluu, ja jos hän olisi elokuva, mikä elokuva hän olisi ja miksi. Käydään kierros läpi, jossa pari esittelee toisensa, kertoen mitä toiselle kuuluu ja mikä elokuva hän olisi ja miksi.

Leirillä saattaa tapahtua ja käydä kaikenlaisia haavereita. Etukäteen ei voi tietää mitä kaikkea leiri tuo tullessaan. On hyvä harjoitella, sellaisia haavereita, mitä yleensä voi leirillä sattua.

EA-TAIDOT

- **Tehtävä 6:** Jaa porukka noin 3-4 hengen ryhmiin. Tehtävänä on tehdä näytelmiä erilaisista tilanteista, jossa tarvitaan apua. Ryhmän tulee ottaa selville, miten tilanteessa tulee toimia. Apuna voi käyttää nettiä. Näytelmään tulee sisältää lähtötilanne ja ratkaisu. Käyttäkää hyödyksi sivustoa: <https://www.punainenristi.fi/ensiapuohjeet> (valitse sivupalkista haluamasi tilanne)
  - ✓ **Tilanne 1:** Olette pelaamassa nurmikolla jalkapalloa. Edellisenä päivänä on sataanut vettä ja nurmikko on märkä. Leiriläinen juoksee ottamaan palloa kiinni, ja juuri pallon kohdalla liukastuu ja kaatuu selälleen. Tuossa rytäkässä nilkka on nyrjähtänyt. Nilkka ja koko jalka eivät kestä painoa. Miten toimit?
  - ✓ **Tilanne 2:** On iltanuotion aika. Olette kokoontuneet nuotion ääreen. Eräs leiriläisestä lisää puita nuotioon, sillä nuotio alkaa hiipumaan. Leiriläinen heittää puukapulan nuotioon, ja samassa nuotiosta lentää tulinen kaarnanpala leiriläisen kädelle. Käteen tulee pieni palovamma. Miten toimit?

- ✓ Tilanne 3: On vapaa-aika ja muutama leiriläinen on halunnut mennä vuolemaan puupaloja veitsillä. He haluavat tehdä lusikat pienistä puupaloista. Pian yksi leiriläinen tulee puukon kanssa luoksesi ja näyttää kättään. Hän on onnistunut vuolemaan myös käteensä. Kädessä on viiltohaava, ei kovin syvä, mutta ei pintahaavakaan. Miten toimit?
  - ✓ Tilanne 4: Olette pelaamassa ulkona koppipalloa. Sää hellii teitä ja ulkona onkin 28 astetta lämmintä. Kaikilla alkaa olemaan kuuma ja lopetatte pelailun. Matkalla kohti sisätiloja, yksi leiriläinen alkaa hoippumaan ja kaatuu maahan. Leiriläinen on pyörtynyt. Miten toimit?
  - ✓ Tilanne 5: Leiriläinen on lyönyt käsivartensa terävään kulmaan, jonka seurauksena käsivarteen on tullut suuri syvä haava. Haavasta tulee paljon verta. Miten toimit?
  - ✓ Tilanne 6: Olette sisällä hengailemassa, yhdeltä leiriläiseltä alkaa vuotamaan verta nenästä. Miten toimit?
  - ✓ Pohditaan yhdessä mitä muita tilanteita leirillä voi sattua, ja miten niissä tulisi toimia. Mikä tilanne on mietityttänyt? Miten siinä pitäisi toimia? (Hyvät ohjeet löytyy <https://www.punainenristi.fi/ensiapuohjeet>, sivupalkki) Etsikää tilanteeseen sopivat ohjeet ja kokeilkaa käytännössä.
- Paniikkikohtaus on häiriö joka saattaa iskeä kenelle vain. Ensiapua paniikkikohtauksen tullessa:
- ✓ **1. Vie ajatukset muualle**
    - Yritä tehdä/puhua jotain, jolla saat kiinnitettyä kohtauksen saaneen huomion
    - Pyydä häntä esimerkiksi pureskele purukumia, laskemaan numeroita sadasta alaspäin kahden numeron välein
  - ✓ **3. Anna halaus**
    -

- Pyri rentoutumaan kohtausten saatua. Voit kysyä häneltä, saatko antaa hänelle halauksen. Tärkeintä on kysyä ennen kuin toimit.

✓ **4. Liiku ja puuhaa**

- Lähde vaikka kävelyllä hänen kanssaan tai tehkää jotain muuta hyvin konkreettista, esimerkiksi askarrelkaa.

✓ **5. Oikea hengittäminen**

- Ihminen alkaa hengittää tavallista pinnallisemmin, kun hän on jännittyneessä tilassa.
- Pinnallisen hengityksen estämiseksi on hyvä harjoitella palleahengitystä. Se rauhoittaa missä tahansa jännitystilanteessa.

✓ **6. Kysy ja ole läsnä**

- Tärkeintä on kuitenkin kysyä kohtausten saaneelta, haluaako hän olla yksin, vai voitko olla hänen seurassaan, varsinkin jos kohtaus ei ole ensimmäinen. Kohtausten saaja voi itse tietää mitä tilanne vaatii. Pelkkä läsnäolokin voi auttaa. Muista itse olla rauhallinen.

- **Tehtävä 7:** Jakaantukaa pareiksi. Toinen pareista on paniikkihäiriön saaja ja toinen on ystävä. Kokeilkaa erilaisia tapoja rauhoittaa paniikkikohtausten saajaa. Vaihtakaa rooleja ja kokeilkaa myös toisinpäin. Miltä tuntuu olla toisen tukena? Mikä on haastavaa?
- **Tehtävä 8:** Mikäli joukossa on henkilöitä, jotka eivät ole koskaan soittaneet 112, voidaan harjoitella parien kanssa hätäkeskukseen soittamista. Toinen on soittaja ja toinen hätäkeskuksen henkilökunta. Keksikää jokin tilanne, mikä on tapahtunut rippileirillä leirikeskuksessa. Soittaja soittaa leikisti 112. Kuka olet? Missä olet? Mitä on tapahtunut? Lisä kysymykset.

OMA JAKSAMINEN

Leirillä saattaa käydä tapaturmia ja haavereita, mutta leiri kuluttaa myös itseään ja energiaa. Välillä saattaa tulla kesken leirin sellaisia tilanteita, että ei vain enää jaksaa ja kaikki ärsyttää. Yleisimpänä syynä tässä on leiriväsymys. Leirillä ollaan lähes 24/7 kaikkien kanssa ja ei ole ihmeäkään, jos jossain vaiheessa alkaa hermot mennä.

- **Tehtävä 9:** Kirjatkaa mahdollisimman paljon erilaisia keinoja paeta tilannetta /rauhoitua. Mikä auttaa rauhoittumaan?

4. YÖVAHTI JA KERTAUS

- **Kuulumiskierros:** Tarvitaan erilaisia esineitä (voi myös pyytää tuomaan itselleen tärkeän tavaran). Jokainen saa ottaa mieleisen esineen ja kertoa mitä kuuluu ja miksi valitsi juuri sen esineen.

YÖVAHTI

Yönaikana saattaa tapahtua kaikenlaista, ja silloin yövahti on vahtimassa yön turvallisuutta ja rauhaa.

- **Tehtävä 10:** Harjoitellaan tilanteita leiriltä. Miten yövahti toimii? Jaa porukka pienempiin ryhmiin ja jaa tilanteet ryhmille (tulosta tilanteet lapuille). Ryhmät pohtivat miten tilanteissa pitäisi toimia ja mitä tilanteessa ei kannattaisi tehdä. Puretaan ryhmien keskustelut yhdessä tilanne kerrallaan.
  - ✓ **Tilanne 1:** Kävelet käytävällä ja kuulet, kuinka yhdestä huoneesta kuuluu musiikkia. Musiikki on niin isolla, että se häiritsee myös naapurihuoneita. Miten toimit?
  - ✓ **Tilanne 2:** On kolmas leiriyö. On tullut huhua, että leiriläiset suunnittelevat yöjuoksua. Miten toimit?
  - ✓ **Tilanne 3:** Yöllä yhdestä huoneesta kuuluu, kuinka yksi leiriläinen oksentaa. Miten toimit?
  - ✓ **Tilanne 4:** Yksi huone meluaa ja meluaa, vaikka olet siellä jo kerran käynyt hiljentämässä. Miten toimit?
  - ✓ **Tilanne 5:** Kaikki nukkuvat rauhallisesti, eikä mistään kuulu melua. Yhtäkkiä paloahälyttimet alkavat soida. Miten toimit?
  - ✓ **Tilanne 6:** Leiriläiset lähtevät yöjuoksulle, leirin viimeisenä yönä. Miten toimit?

YÖVALVOJAN VINKKILISTA

- Mikäli huone meluaa, käy sanomassa siitä heille.

- ✓ Hetken voi ensin kysellä miten päivä on mennyt. Tämän jälkeen todeta, että on jo aika mennä nukkumaan.
- Olet käynyt sanomassa jo kerran, mutta he jatkavat silti meluamista. Käy sanomassa heille uudelleen, painottaen nyt sanomaasi.
- Aina voi todeta heille, että heidän ei ole mikään pakko olla leirillä, mikäli he eivät pysty noudattamaan leirin sääntöjä. Leirillä oleminen on vapaaehtoista.
- Mikäli leiriläinen ei tottele sääntöjä lainakaan, voidaan miettiä, käykö leiriläinen yöt kotona nukkumassa.

KERTAUS

- **Tehtävä 11:** Kertaava rastirata. Vie rastit ympäri tilaa ja jaa porukka pienempiin ryhmiin. Ryhmät kiertävät rastit ja tekevät rastin tehtävät. Kaikkien kierrettyä rastit, käydään ne yhdessä läpi.
  - 1. Rasti: Mitä kaikkea otan huomioon isoisona, kun johdan isosia? Esimerkiksi suunnitellessa iltaohjelmaa tai muuta ohjelmaa.
  - 2. Rasti: Keksikää 5 ohjetta/vinkkiä yövalvojalle.
  - 3. Rasti: Miten autat paniikkikohtauksen saajaa? 3 vinkkiä.
  - 4. Rasti: Keksikää 4 alias -sanaa asioista, joita olette oppineet koulutuksen aikana.
  - 5. Rasti: Keksikää 5 muotoa/tapaa opettaa. (esim. rastirata)
  - 6. Rasti: Leirillä sattuu ja tapahtuu. Keksikää yksi tilanne, joka on tapahtunut leirillä. Lähtötilanne ja miten toimit tilanteessa.

- **Tehtävä:** Kertaava pantomiimialias. Kerää rastilla tehdyt sanat. Kaksi näyttelijää kerrallaan tulee katsomaan sanan. He esittävät tuon sanan muille näyttellen ilman ääntä. Mikäli kukaan ei arvaa sanaa voidaan sana näytellä äänen kanssa.
- **Tehtävä:** Jokainen osallistuja saa vielä kirjoittaa lapulle kysymyksiä mitkä jäivät vielä mietityttämään, koko koulutusta ajatellen. Yksi kysymys per yksi lappu. Laput kootaan yhteen ja käydään yhdessä keskustellen kysymyksiä läpi.